

תכנית חילון השבת בירושלים

תקציר:

- א. המגמה -** ישנה מגמה ברורה ומכוונת לשבור את הסטטוס קוו בירושלים כדי להפכה לחילונית יותר. בתקופה האחרונה המגמה צברה תאוצה ובאה לידי ביטוי בפתיחת מס' אתרים ציבוריים בשבת היוצרים "מרחב עירוני חילוני".
- ב. דוגמאות** לפעולות מגמתיות ומערכתיות לשינוי המרחב הציבורי:
1. פתיחת מתחם היס פלאנט בטענה כי הוא פרטי מעוררת בעיות מהותיות וחוקיות.
 2. פתיחת "קפה עלמה" - אקט מתוכנן לפריצת הסטטוס קוו בשת"פ של גורמים פלורליסטיים ושל העירייה.
 3. תכנון מתחם התחנה היא דוגמה לשינוי הסטטוס קוו בהסכמה ובעידוד העירייה.
 4. פתיחת תיאטרון החאן - מיזם של ארגונים שונים במטרה לשנות את צביון השבת בעיר.
 5. יוזמות בתכנון העירייה המקודמות מתוך כוונה להרחיב את חילול השבת באתרים ציבוריים (פארק הצבאים, ספורטק)
- ג. הקרן לירושלים -** גוף הדוחף ומעודד לשינוי צביון העיר בשת"פ עם גורמים פלורליסטיים ועם ראש העיר ובתקציבי ענק.

רקע:

מגמת שינוי צביון העיר - בקיץ האחרון נפתח מרכז שרובר לתרבות ולקולנוע המכונה "יס פלאנט", ועפ"י המתואר בתקשורת: "מדובר בקומפלקס בשטח כולל של כ-28,500 מ"ר, שישתלב באזור שהוא חלק מציר התיירות והתרבות בבירה, המשתרע משער יפו, דרך בריכת הסולטן, הסינמטק, החאן, מתחם הרכבת החדש ועד אזור המלונאות וטיילת ארמון הנציב." [ישראל היום, 30.4.14]

ציר התיירות והתרבות המתואר כאן יוצר רצף של אזור חילול שבת, שכן המתחמים הגדולים שבו פתוחים בשבת, וכפי שהגדיר זאת אחד מהנאבקים למען המיזם, דודו עוזיאל, עד לאחרונה עוזר סגן ראש העיר קובי כחלון: "המטרה היא ליצור מרחב עירוני שבו האוכלוסייה שלא שומרת שבת מקבלת את הצרכים שלה." ["הארץ", 7.8.15]

במילים אחרות:

מדובר פה על רצון לשבור את הסטטוס קוו הקיים בירושלים ביחס לצביון יום השבת.

בקיץ האחרון חל מפנה משמעותי ובזה אחר זה נפתחו עוד אתרים הפועלים בשבת במרחב הנ"ל. ביניהם: **תאטרון החאן, מסעדת עלמה בגן העצמאות, ומתחם היס פלאנט - וכפי שיפורט להלן.**

מתחם היס פלאנט

ההצהרה שהמתחם ייפתח בשבת הצריכה את ראש העיר ניר ברקת להסביר ש"המתחם הזה הוא פרטי והבעלים החליטו לפתוח בשבת. אני מצפה מהם שיקפידו על הסטטוס קוו, שאומר שאין מסחר בשבת." [ישראל היום, 30.4.14]

הבעייתיות החוקית במתחם:

כוונת דברי ברקת היא שאין מניעה משפטית לפתיחת קולנוע בשבת בעיר מאז פסיקתה של השופטת פרוקצ'יה ב1987 שביטלה חוק עירוני שאסר על הפעלת בתי קולנוע בשבת. אך יש לציין כי יס פלאנט זה לא רק אולמות קולנוע אלא מתחם שלם של בתי קפה ומסעדות שיפעלו בשבת, חלקם לכאורה בניגוד לחוק העזר העירוני. אמנם ברקת מנסה לטעון כי הסטטוס קוו חל רק על מסחר בשבת ולא אתרי בילוי כמו מסעדות, אך לא ברור כי זה תקף מצד החוק העירוני ביחס לכל המקרים במתחם. בעיה זו, ככל הנראה, הניעה את היועץ המשפטי של העירייה, עו"ד אלי מלכה, לתת פרשנות חדשנית לחוק העזר העירוני, באופן שיאפשר את פתיחת החנויות.

במכתב שהוציא הגדיר באלו אזורים בבירה תופעל "אכיפה מוגברת", כלשונו, לעסקים הפתוחים בשבת והיכן האכיפה תהיה "קלה".

בין היתר כתב "לאור גודלה, רבגוניותה, ייחודיותה ומורכבותה של ירושלים, גובשה מדיניות זו שבבסיסה קריטריונים גאוגרפיים, דמוגרפיים ועוד, המתחשבים בין היתר באופיו של האזור, בציבור המתגורר בו, בכל הציבור המגיע לאזור ואשר נחשף לפעילות שבו, לשיקולי מטרה ואיכות סביבה, גרשות דת ואמונה, צרכים חברתיים וככלכליים ועוד".

בתגובה שיגר חברי המועצה יצחק פינדרוס ושלמה רוזנשטיין ומ"מ ראש העיר יוסי דיטש מתב נזעם שבו הם קובלים על הפרשנות שהעניק לחוק העזר. בעקבות כך חזר בו היועמ"ש והבהיר "כידוע לכם על פי חוק העזר לירושלים (פתיחת עסקים וסגירתם), תשט"ו-1955 (להלן: חוק העזר) ניתן לפתוח בימי המנוחה בית עסק שהינו בית קולנוע ובתי אוכל בתנאים הקבועים בחוק העזר".

"משיחה שערכתי עם סגן היועמ"ש וראש התביעה, מר חיים נרגסי וכן עם משה דהאן, הממונה על רישוי עסקים, עולה כי במתחם שרובר-יס-פלנט יופעלו בשלב זה בתי קולנוע ו-2 בתי אוכל".

"לאור המידע האמור לעיל ואשר מצוי בידי העירייה, הוסיף מלכה", "לא יפעלו במתחם בתי מסחר אחרים כאמור במכתבכם. אם למרות האמור לעיל תקוים פעילות מסחרית במתחם שאינה מותרת על פי חוק, תבוצע אכיפה כנגדה".

לסיכום, ישנן כמה נקודות בעייתיות בהקשר לפתיחת המתחם:

- יש להטיל ספק האם אכן מקומות המסחר במתחם יישארו סגורים בעתיד והאם הדבר ייאכף ע"י העירייה. (במכתב היועמ"ש הלשון הייתה "ייפתחו בשלב זה בתי קולנוע...")
- עם פתיחת המתחם אמרו בעלי המתחם המתחרה שבמרכז העיר, ה"סינימה סיטי", שסגור בשבת: "בהמשך לדיון בבג"ץ, אנו מקווים כי מדיניות פתיחה בשבת תחול על כולם באופן זהה". אם כן, סביר מאוד להניח כי פתיחת יס פלאנט תגרום באופן ישיר לפתיחתו של הסינימה סיטי במרכז העיר בטענה כי יש כאן הפליה מצד העירייה. (כיוון שהסינימה סיטי בנוי על קרקע מוניציפלית ולא פרטית הוא מנוע מלפתוח בשבת, הטענה תהיה כי ה"סינימה סיטי" ששומרים שבת יפסידו את כל הלקוחות לטובת "יס פלאנט"). **זהו מקרה קלאסי של "מדרון חלקלק"-השפעה של חילול שבת המעודד וגורם לעוד חילול שבת.**
- נקודה נוספת ומשמעותית מאוד - פתיחת מתחם ה"יס פלאנט" בשבת (על החנויות שבו) מעלה בעיה: כיוון שרוב הציבור הירושלמי שומר כשרות ולעסק שפתוח בשבת אין כשרות, הומצא פתרון ע"י אנשים דתיים מירושלים -השגחה פרטית- ללא פיקוח ואישור מהרבנות. **הרי שפרצה בסטטוס קוו מצד אחד גורמת לפרצות מצדדים נוספים.**
- [מעניין לשים לב שמי שעומד בראש 'השגחה פרטית' - ר' אהרון לייבוויץ כתב מכתב בעד פתיחת ה"יס פלאנט" בשבת].
- שאלה מהותית שיש להפנות לרה"ע ברקת שתולה את סיבת

חילול שבת בכך שהמתחם פרטי, היא: כיוון שראש העיר הוא זה שיוזם ומפתח את הרעיונות העסקיים המתוכננים, ובוודאי יכל לדרוש מהיזמים מראש שלא יהיה חילול שבת- אם כן מדוע לא עשה זאת?

קפה עלמה (לנדור) גן העצמאות:

במתחם מיוחד ומושקע באמצע מדשאות גן העצמאות נפתח הקיץ בית קפה חדש, שבשונה מרוב בתי הקפה בירושלים-הוא פתוח גם בשבת. ויותר מכך- הוא מארגן פעילויות מיוחדות בשבת (הופעות וכדומה) ומפרסם אותם בפרסום מסיבי המבליט שהאטרקטיביות של האירועים היא היותם מתקיימים בשבת.

היוזמה להקמת בית הקפה בגן עלתה בעיריית ירושלים לפני כשש שנים, תוך כוונה ברורה שהמקום ייפתח בשבת. עם זאת, הדבר לא נכתב במסמכי המרכז שיצא מסיבות משפטיות.

בתקשורת הוא הוגדר כ"פרויקט דגל של העירייה, שקידמה אותו במטרה לספק לתושבי העיר החילוניים מקום בילוי בימי שבת" [ישראל היום, 27.07.15]

רשת לנדור שהזכיין השתמש בחסותה החליטה שלא לאפשר לו לפעול תוך חילול שבת והודיעה: "מטרת הרשת היא לספק שירות וחוויה טובים ללקוחותיה, ודאי שלא לגרום לאי נוחות לציבור זה או אחר... ומתוך כבוד לרגשות הציבור הגר בסביבת המקום, החלטנו לוותר על הפעלת הסניף ולאפשר לזכיין לפתוח במקום בית עסק חלופי שאינו קשור לרשת. אנו מאחלים לו הצלחה רבה".

[ישראל היום, 07.08.15]

קדמה לכך העובדה שבעלי המקום כבר הודיע שלא יפתח בשבת אך בעקבות לחץ ומאמצים שנעשו על ידי גורמים חילוניים בבירה, ובראשם סיעת התעוררות במועצת העירייה החליט לוותר על המותג "לנדור" ולהקרא "עלמה" בשביל לאפשר את חילול השבת.

אם כן, בכל התהליך של תכנון ופתיחת קפה עלמה ברורה האמביציה הגבוהה שיש לגורמים מסוימים לשבור את הסטטוס קוו של שמירת שבת בירושלים, וברורה גם המעורבות של העירייה בפתיחת המקום.

נקודה נוספת היא שבית הקפה מתהדר ככשר תחת "השגחה פרטית" -מה שמוכיח שנותני "ההשגחה" הזו לא מצילים עסקים הפתוחים בשבת אלא מעודדים חילול שבת.

מתחם התחנה:

מתחם תחנת הרכבת הישנה בעמק רפאים (המכונה גם: התחנה הראשונה) הוא מתחם פנאי ובילוי המאכלס בתי אוכל, מקומות בילוי ומשחק ובתי ודוכני מסחר שונים.

לאחר שבוטלה הגעת הרכבת לתחנה עמד המתחם שומם משך כ-15 שנה עד ששטח התחנה נשכר על ידי העירייה מרכז תרבות והרשות לפיתוח ירושלים פרסמה מכרז להקמת מרכז תרבות במתחם התחנה בדומה למתחם שהקימה עיריית תל אביב בתחנת הרכבת של יפו. בינואר 2012 נבחרה חברת פלורנטין כזוכה. בהקמת המתחם הושקעו כ-35 מיליון ש"ח. חלקו הראשון של המתחם החדש נחנך במאי 2013 ובו מסעדות, בתי קפה ודוכני מסחר, וכאשר חלק מהחנויות פתוחות גם ביום השבת בליווי כתבות אוהדות בתקשורת שתיארו את חילול השבת כמהפכה של ממש: "המהפכה היא בכך שפתיחת התחנה יצרה מרחב ציבורי חדש - פתוח, רועש והמוני. דבר כזה לא קרה מעולם, לפחות לא במערב ירושלים."; " אין זה מובן מאליו לראות כמות כזו של אנשים מחללת שבת בפרהסייה בעיר. בעיני החילונים יש המאמינים שמדובר בפריצת דרך של ממש בדרך לשינוי אופיין של השבת בירושלים".

[הארץ, 26.05.13]

במקרה זה, היזמית הייתה עיריית ירושלים בשיתוף עם הרשות לפיתוח ירושלים שהיא גוף סטטוטורי-ממשלתי (עניין נספחים) שפועל במקביל ובשיתוף עם העירייה.

שוב ניתן לראות שלא זו בלבד שלא הייתה פה הגבלה על החברה הזוכה במכרז שלא להפעיל את המתחם בשבת אלא אף נראה שמלכתחילה כך היה התכנון.

באתר התנועה מופיע לוגו הקרן לירושלים בראש העמוד:

וכן במודעות המעודדות חילול שבת בירושלים:

אם כן, ברור לגמרי, שאג'נדת הקרן לירושלים בפעולותיה הישירות ודרך תנועת ירו-שלם היא להגיע לירושלים חילונית יותר ויותר תוך שינוי מרקם החיים שנשמר בה במשך שנים. הקרן לירושלים פועלת כביכול באופן פרטי ואינו תלוי בעירייה, אלא שמתברר שחלק גדול מהתרומות שהניע את פיתוח האתרים הנ"ל הגיע לקרן ע"י גיוס תרומות שנעשה ע"י ראש העיר ניר ברקת בעצמו. מה שמלמד שהיזמות "הפרטיות" של הקרן לירושלים וממילא גם תנועת ירו-שלם שמטרתה המוצהרת כאמור, לפעול בכל הדרכים לפריצת הסטטוס קוו בשבת בירושלים, **ליזמות אלו שותף גם ראש העיר**. [סימוכין לטענתנו זו אפשר למצוא באופן ברור בהודעת דוברות ירושלים המופיעה בנספחים ומתארת את העבודה המשותפת של ברקת והקרן לירושלים].

נספחים א. הרשות לפיתוח ירושלים

הרשות לפיתוח ירושלים (הרל"י) הינה תאגיד סטטוטורי העוסק בקידום פרויקטים לפיתוח ירושלים, ביצור מעמדה כעיר בירה, עידוד יזמות והרחבת היצע התעסוקה ומגוון תוכניות להשכלה גבוהה בעיר. בין תפקידיה של הרשות: ליזום, לתכנן ולעודד פעולות לפיתוח הכלכלי של ירושלים; לתאם בין משרדי הממשלה, הרשויות והגופים העושים לפיתוח ירושלים; לייעץ ולספק מידע הקשור ליזמות, לתוכניות ולמפעלים כלכליים בירושלים. התקציב למרבית פעילות הרשות לפיתוח ירושלים מגיע ישירות מממשלת ישראל.

הרשות הוקמה על פי חוק מיוחד שנחקק בשנת 1988 כתאגיד סטטוטורי שהוקם ופועל שלא למטרות רווח, והחלה לפעול ב-1989. מועצת הרשות מונה 37 חברים, מרביתם נציגי ממשלה (עובדי ציבור) ועירייה (נבחרים ועובדים) ונציגי ציבור.

(מתוך "ויקיפדיה")

ב. הקרן לירושלים

הקרן לירושלים (באנגלית: The Jerusalem Foundation) הוא גוף א-פוליטי המגייס תרומות במטרה "לסייע בצמיחתה של ירושלים כעיר מודרנית, סובלנית, פלורליסטית, תרבותית, בעלת חוזק כלכלי וקהילות מגוונות" הקרן נוסדה בשנת 1966 על ידי ראש העיר טדי קולק. מאז

תאטרון ההאן:

בסוף הקיץ האחרון החל לפעול תאטרון החאן בשבתות. מדובר במיזם חדש של הצגות ילדים בשעות הצהריים, תחת הכותרת 'הצגה לשבת'.

זוהי יוזמה של קואליציית ירו-שלם, שמעודדת פעילויות תרבות בשבתות בעיר, ושל קבוצת תיאטרון 'הקומקום' שתהיה אחראית על הצד האמנותי. ההצגות ייערכו באולם החאן הקטן, שנשכר לצורך העניין, וכל הצוות יורכב מעובדים מבחוץ שאינם שייכים לסגל הקבוע של התיאטרון הירושלמי.

היוזמה החדשה נולדה גם בעזרת סגן ראש העירייה ומחזיק תיק התרבות עופר ברקוביץ' (התעוררות).

זוהי עוד דוגמה לסחף אותו מובילים גורמים פלורליסטיים המעוניינים בשבירת הסטטוס קוו, וכן עוד תחנה ב"מרחב החילוני החדש" בירושלים.

פארק הצבאים והספורטק:

פארק הצבאים הממוקם בעמק הצבאים בירושלים הוא יוזמה משותפת של הקרן לירושלים (יורחב להלן) והעירייה. הוא נפתח לאחרונה, כאשר ברקע היו ניסיונות של חברי מועצה חרדיים להתנות את התקציבים לפארק בכך שלא יפעל בשבת. הניסיונות נכשלו, ובאתר הקרן לירושלים מציינים בגאווה כי המתחם פתוח במשך כל ימות השבוע.

החשש הוא שבמקומות אלו יהיו גם חנויות ומסעדות שיפתחו בשבת.

אתר גדול נוסף הנמצא בהליכי תכנון ובנייה וגם אותו חותרת העירייה להפעיל תוך חילול שבת ולקבוע מראש ששערי ייפתחו גם בשבתות- הוא **הספורטק** בעמק הארזים (אזור ליפתא). בשני המקרים ניסו ומנסים הגורמים החרדיים בעירייה להתנות את הזיכיון לפתיחת המקום בשמירת שבת, אך בינתיים הפסידו בהצבעות השונות. בחלק מההצבעות נעדרו הנציגים החרדיים ונראה שראש העיר מעוניין להעביר את ההחלטות ביצירת "שקט תעשייתי" תוך כדי תמרונים פוליטיים.

הקרן לירושלים

מי שעומדת מאחורי חלק גדול מיזמות אלו היא "הקרן לפיתוח ירושלים" (שהינה חברה-אחות של העירייה, כעין "חברה לפיתוח" הקיימת במעוזות האזוריות) החברה מגדירה את מטרתה באופן ברור: "החזון שלנו - לסייע בצמיחתה של ירושלים כעיר מודרנית, סובלנית, פלורליסטית תרבותית, בעלת חוזק כלכלי וקהילות מגוונות." במקרה של בית קפה עלמה ניתן לראות כי הקרן פעלה באופן אקטיבי מאוד כדי ליצור בית קפה פתוח בשבת, במטרה לסייע ביצירת האזור "חילוני".

יותר מכך, הקרן פועלת יחד עם תנועת ירו-שלם שהזכרה לעיל, שמגדירה את מטרותיה באתר הבית שלה כך:

"מטרות הקואליציה הינן לחזק את צביונה מרובה הגוונים של העיר, ולחזק ולהעצים את הפעילות האזרחית הפלורליסטית בירושלים המהווה נדבך חיוני להבטחת עתידה של העיר.

במהלך 2013 ביססה הקואליציה את נוכחותה והשפעתה בעיר, בעיקר באמצעות מיזם השבתות, מתוך הבנה כי אתגר צביונה מרובה הגוונים של ירושלים, בא לידי ביטוי מובהק בסוגיית פני השבת בעיר, וכי השבת - כזמן הרוח, התרבות והקהילה היהודי האולטימטיבי, היא מרחב נהדר לצמיחת כוחות ועוצמות זהותיות-קהילתיות בכל שכונות העיר. באמצעות מיזם השבתות של הקואליציה, אנו פועלים להשבת והנגשת השבת כמרחב לעניין ולהשראה לציבור הירושלמי כולו, ולפיתוח וקידום יזמות שונות לציבור הירושלמי המגוון בכל שכונות הפלורליסטיות."

התנועה פועלת במרץ לגרום לעוד ועוד מקומות לפתוח בשבת וכן עוסקת במיזם "שבוס" תחבורה ציבורית-פרטית בשבת.

היווסדה גייסה הקרן יותר מחמישה מיליארד ש"ח. במשך השנים הייתה אחד ממקורות המימון העיקריים לפרויקטים ציבוריים רחבי היקף בעיר. בין השאר גייסה כספים להקמת מוזיאון המדע בירושלים, תיאטרון החאן, בית הספר סם שפיגל לקולנוע ולטלוויזיה, מרכז התרבות משכנות שאננים, המרכז העירוני למוזיקה ע"ש אלפרט, סינמטק ירושלים, גן החיות התנ"כי, בית מיחא ירושלים, מכון ירושלים לחקר ישראל, התזמורת הסימפונית ירושלים, אצטדיון טדי ופארק טדי.

(מתוך "ויקיפדיה")

ג. שיתוף פעולה ברקת-הקרן לירושלים מתוך הודעה של דוברות עיריית ירושלים במרץ 2014:

ראש עיריית ירושלים, ניר ברקת, גייס במהלך חמש השנים האחרונות סכום עתק של חצי מיליארד ש"ח לטובת פרויקטים רבים ואסטרטגיים בעיר ירושלים. הסכום גויס בשיתוף פעולה עם הגופים והמוסדות שקיבלו את התרומות ובשיתוף הקרן לירושלים, הקרן לידידות, קרן שוסטרמן, קרן לייכטאג וקרנות נוספות.

בעירייה מציינים כי, התרומות לירושלים גייסו לאחר עבודה מאומצת מול פילנתרופים וקרנות רבות ברחבי העולם, אותם רתם ברקת להשקיע בפרויקטים למען העיר, תושביה והמבקרים בה.

בתחום התרבות גייס ברקת כ- 197 מיליון שקל, בין השאר לעונת התרבות, שדרוג תיאטרון ירושלים, האקווריום בגן החיות, מוזיאון הסובלנות, מועדון העיתונות במשכנות שאננים ושביל החוויות בגן הבוטני.

בתחום הספורט גייס ברקת כ- 25 מיליון שקל, בין השאר לפארק המסילה, מרתון ירושלים, קבוצות הספורט, מרוץ הפורמולה ולמכביה.

בתחום ההשכלה גבוהה כ- 206 מיליון שקל, בין השאר למכללת הדסה, לאוניברסיטה העברית, לאקדמיה למוזיקה, לבצלאל, ולמרכז לגנטיקה בשערי צדק.

בתחום החינוך כ- 13 מיליון שקל, בין השאר למחשב לכל מורה, מחשב לכל תלמיד, עת הדעת, מרתון בגריות, קרן קרב וקייטנות קיץ במזרח העיר.

בתחום הקהילה גויסו כ- 20 מיליון ששקל, בין השאר לפרויקטים בתחום היזמות החברתית, ולפרויקט "שכונה כעיר".

בתחום הרווחה כ- 13 מיליון שקל, בין השאר לפרויקטים לנזקקים ולבניית מרכז רוחני ליוצאי אתיופיה באמצעות הקרן לידידות.

בתחום הדיור גייס ברקת כ- 9 מיליון שקלים, בתחום היזמות כ- 11 מיליון שקל למט"י, ו- 7 מיליון שקלים נוספים לפיתוח מרכז העיר ולהקמת מרכז הצעירים.

ניר ברקת ציין כי "הצלחנו לתרגם את האהבה לירושלים ברחבי העולם לתרומות של מאות מיליוני שקלים לעיר. זוהי הבעת אמן בכיוון אליו אנחנו מובילים את ירושלים. ברור לכולם שהתקציב העירוני לא מאפשר לבדו להחזיר את ירושלים למקום בו היא ראויה להיות, לשמחתי התורמים והקרנות רואים מה קורה בשנים האחרונות בירושלים, מאמינים בכיוון שאנחנו מובילים לפיתוח העיר ולכן משקיעים תרומות גדולות בפרויקטים שמקדמים ומפתחים את ירושלים".

עם כניסתו של ברקת לתפקיד, הוקמה בלשכת ראש העירייה מחלקה חדשה לקשרי חוץ תחת ראש הסגל אשר פועלת בשיתוף פעולה הדוק עם הקרן לירושלים. צוות זה, בהנחייתו של ברקת, מתמקד באיתור פרויקטים בעיר אשר תואמים את חזון הפיתוח של ירושלים בתחומי התרבות, החינוך, הצעירים, הספורט ותחומים נוספים ובהתאמה בין תחומי העניין של התורמים והקרנות לפרויקטים אלה.

מוגש כשירות לציבור ע"י מחלקת המחקר של מרכז ליב"ה לפרטים ולתגובות:

02-5806928 ☎

libayehudit@gmail.com @

www.libayehudit.org 🌐

מרכז ליב"ה 📘

ציר חילול השבת בירושלים

מתחם התחנה || מסעדות ובתי קפה
תאטרון החאן

רחוב הלל || מסעדות

יס פלאנט || קולנוע, מסעדות, בתי קפה

מגרש הרוסים || פאבים

נחלת שבעה

אזה"ת, תלפיות || מועדונים, קולנוע

גן העצמאות || קפה עלמה

